

Страсбург, 6 грудня 2019 року

GrecoRC4(2019)28-P2

ЧЕТВЕРТИЙ РАУНД ОЦІНКИ

Запобігання корупції серед народних депутатів, суддів та прокурорів

ЗВІТ-ОЦІНКА ВІДПОВІДНОСТІ

УКРАЇНА

Прийнято GRECO на 84-му пленарному засіданні
(Страсбург, 2-6 грудня 2019 року)

Ч
Е
Т
В
Е
Р
Т
И
Й

Р
А
У
Н
Д

О
Ц
І
Н
К
И

I. ВСТУП

1. В цьому документі оцінюються заходи, вжиті владою України щодо виконання рекомендацій в рамках четвертого раунду оцінювання GRECO, наданих в Оціночному звіті щодо України, який був прийнятий на 76-му пленарному засіданні GRECO (23 червня 2017 року) та оприлюднений 8 серпня 2017 року після дозволу України ([GrecoEval4Rep\(2016\)9](#)). Четвертий раунд оцінювання GRECO стосується "Запобігання корупції серед народних депутатів, суддів та прокурорів".
2. Як вимагається правилами GRECO, державні органи влади України надали Звіт про вжиті Україною заходи для виконання цих рекомендацій. Цей звіт був отриманий 11 липня 2019 року і разом із пізніше наданою інформацією став основою для проведення оцінки виконання рекомендацій.
3. GRECO обрала Швецію (PA) та Вірменію (JUD) для визначення доповідачів у рамках процедури оцінювання. Доповідачами були визначені пані Моніка Олссон від Швеції та пані Крістінна Григорян від Вірменії. Секретаріат GRECO надав їм сприяння у формуванні документа.
4. У документі оцінено виконання кожної окремо рекомендації, що міститься в Оціночному звіті, та надано загальний ступінь виконання цих рекомендацій країною-членом. Виконання будь-якої актуальної рекомендації (що за висновком оцінки "виконано частково" чи "не виконано") буде оцінено в наступному звіті про виконання, який влада України має надати через 18 місяців після прийняття цієї оцінки виконання рекомендацій.

II. АНАЛІЗ

5. GRECO надала Україні 31 рекомендацію в Оціночному звіті. Оцінку виконання цих рекомендацій наведено нижче.
6. У липні 2019 року було обрано новий Парламент, і новий Уряд почав працювати з серпня 2019 року. Хоча попередніми законодавчими органами були розпочаті деякі законодавчі ініціативи для виконання рекомендацій GRECO, як виявилось, жодна із них не була успішною. Разом з тим новообраний Президент запропонував декілька законопроектів, деякі з яких вже прийнято та є надзвичайно важливими для досягнення антикорупційних цілей.

Запобігання корупції стосовно усіх категорій осіб.

Рекомендація I

7. *GRECO рекомендувала (i) розробити необхідні заходи, зокрема регуляторного характеру, для посилення незалежності та неупередженості структурних підрозділів НАЗК, які відповідають за прийняття рішень; і (ii) сформулювати детальні, чіткі та об'єктивні правила роботи НАЗК, зокрема у сфері проведення розслідувань, щоб на практиці повністю забезпечити прозорість і підзвітність роботи НАЗК.*
8. Щодо першої частини рекомендації уповноважені органи України звітують, що Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективності інституційного механізму запобігання корупції" (далі – Закон про перезавантаження Національного агентства з питань запобігання корупції/НАЗК) прийнято і набув чинності в жовтні 2019 року. Він містить, серед іншого, зміни до системи управління НАЗК (один/одна Голова, на заміну п'ятьом членам, що обирається шляхом конкурсу із

залученням міжнародних експертів)¹, обрання працівників НАЗК і Громадської ради, повний автоматичний доступ Агентства до всіх державних реєстрів, автоматичну перевірку декларацій державних посадовців і посилені механізми контролю. 18 жовтня 2019 року, коли наведені вище зміни набули чинності, повноваження членів, керівника та заступника керівника апарату НАЗК і членів Громадської ради НАЗК припинено. 20 жовтня 2019 року Уряд призначив тимчасово виконуючу обов'язки Голови НАЗК, яка виконуватиме обов'язки до того часу, поки буде обрано нового Голову шляхом конкурсу, що має бути проведено протягом двох місяців. 28 жовтня 2019 року Уряд затвердив склад Конкурсної комісії з відбору на посаду Голови НАЗК. Новий Голова обійматиме посаду протягом чотирьох років без права повторно обіймати цю посаду. Він/вона матиме право призначати та звільняти трьох своїх заступників.

9. Більше того, органи влади зазначають, що операційні спроможності та проактивність НАЗК посилено. В наявності Стратегія інституційного розвитку на 2017-2020 роки. Наразі НАЗК функціонує, при цьому функціонують 13 структурних підрозділів, у тому числі 5 ключових функціональних підрозділів. З 1 січня 2019 року штатну чисельність НАЗК збільшено до 408 працівників. Науково-експертна рада, що включає представників громадських організацій та міжнародних експертів, надає допомогу в розробці антикорупційної стратегії та нового законодавства. Громадська Рада при НАЗК, створена у квітні 2017 року, здійснює громадський нагляд за діяльністю Агентства. Новий підрозділ внутрішнього контролю має бути створено, і дворічний незалежний аудит наразі здійснюється.
10. Крім того, органи влади інформують, що НАЗК законодавчо уповноважене на прямий доступ до реєстрів та баз даних, держателями яких є державні органи і органи місцевого самоврядування. Надано доступ до трьох із шести необхідних реєстрів, які веде Міністерство юстиції (МЮ)². Здійснюються заходи для забезпечення автоматизованого обміну інформацією з трьома реєстрами МЮ, що мають обмежений доступ³, для проведення перевірок декларацій. НАЗК також започаткувало ведення реєстру фізичних та юридичних осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення (кримінальні, адміністративні, дисциплінарні та цивільні). Реєстр є доступним онлайн. Після прийняття Закону щодо захисту викривачів⁴ НАЗК надано додаткові повноваження щодо сприяння викриттю корупції, захисту викривачів, перевірки інформації, отриманої від викривачів.
11. Що стосується другої частини рекомендації, органи влади зазначають, що порядки та положення структурних підрозділів НАЗК прийнято.
12. Водночас НАЗК затвердило такі порядки:
  - Порядок оформлення протоколів про адміністративні правопорушення та внесення приписів Національним агентством з питань запобігання корупції;
  - Порядок надсилання електронних копій судових рішень щодо осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, та щодо юридичних осіб, до яких застосовано заходи кримінально-правового характеру у зв'язку з вчиненням корупційного правопорушення;
  - Порядок проведення контролю та повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також інші порядки, які, зокрема, стосуються електронного декларування (див. також пункт 18);
  - Порядок обробки повідомлень про корупцію та повідомлень про порушення вимог Закону України "Про політичні партії в Україні", що надходять до Національного

¹ Конкурсна комісія складається з трьох експертів, запропонованих Кабінетом Міністрів України, і трьох експертів міжнародних організацій. Конкурсний відбір має бути завершено протягом двох місяців з дня набрання чинності Закону про перезавантаження НАЗК, тобто до 18 грудня 2019 року.

² Державний реєстр речових прав на нерухоме майно, Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань та Державний реєстр обтяжень рухомого майна.

³ Державний реєстр актів цивільного стану громадян, Єдиний реєстр довіреностей, посвідчених у нотаріальному порядку, Спадковий реєстр

⁴ Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про запобігання корупції" щодо викривачів", прийнятий 17 жовтня 2019 року, вступає в силу 1 січня 2020 року

агентства з питань запобігання корупції (поштою, електронною поштою, телефоном, вебсайтом).

13. Органи влади також повідомляють, що НАЗК запровадило новий порядок відбору членів Громадської ради при НАЗК. Орган прийняв стратегію свого розвитку на 2017-2020 роки та комунікаційну стратегію на 2018-2020 роки. Засідання НАЗК та пов'язані з ними документи (порядки денні, протоколи, рішення) є загальнодоступними. Ведеться трансляція засідань в режимі реального часу, які можна переглядати на YouTube.⁵ НАЗК публікує щорічні звіти про свою діяльність.
14. Що стосується першої частини рекомендації, GRECO схвалює Закон про перезавантаження НАЗК і зміни, які ним вносяться для посилення більш впорядкованого процесу прийняття рішень, прозорого порядку кадрового відбору, поліпшених механізмів контролю (внутрішній контроль і проведення незалежного аудиту кожні два роки), забезпечення прямого доступу до баз даних і автоматизованої перевірки декларацій. Це позитивні законодавчі зміни, які наразі необхідно ефективно імплементувати. Беручи до уваги нещодавнє запровадження Закону, попереду важлива робота. Більш того, зважаючи на колишні звинувачення у наявності конфлікту інтересів та політичному втручанні в роботу НАЗК⁶, наразі важливо посилити незалежність і неупередженість органу на практиці. Таким чином, першу частину рекомендації виконано частково.
15. Що стосується другої частини рекомендації, GRECO відзначає низку нових правил, що регулюють різні аспекти роботи НАЗК: до них належить Порядок оформлення протоколів про адміністративні правопорушення та внесення приписів, а також Порядок проведення контролю та повної перевірки декларацій. Деякі з цих норм потрібно переглянути (див. наступну рекомендацію щодо Порядку проведення контролю та повної перевірки декларацій). GRECO також відзначає зусилля, вжиті для підвищення прозорості діяльності НАЗК. Проте деякі питання щодо підзвітності та прозорості НАЗК залишаються відкритими. Вони стосуються, зокрема, недостатньої співпраці з Громадською радою. Крім того, оскільки НАЗК з 2018 року має Комунікаційну стратегію, необхідно докласти більше зусиль для забезпечення її належної реалізації на практиці (регулярне оновлення вебсайту НАЗК, підвищення якості відповідей на запити щодо надання публічної інформації тощо).⁷ GRECO очікує, що поточне перезавантаження НАЗК сприятиме повному виконанню другої частини рекомендації. Наразі вона не більш ніж виконана частково.
16. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію I виконано частково.

Рекомендація II

17. *GRECO рекомендувала вжити необхідних регуляторних, інституційних та операційних заходів для забезпечення належного контролю за існуючими вимогами до декларування активів. Такі заходи включають, але не обмежуються, ухвалення підзаконних актів, які дали змогу НАЗК здійснювати перевірки; затвердження неупередженої процедури моніторингу способу життя; безвідкладне введення автоматичних перевірок інформації і забезпечення взаємодії баз даних із дотриманням вимог захисту персональних даних; а також запровадження способів оскарження накладених санкцій.*
18. Органи влади України зазначають, що прийнято декілька регуляторних актів, зокрема такі:

⁵ <https://www.youtube.com/channel/UCKwoUDbscWm4BT7BoBo0kMg>

⁶ <https://rpr.org.ua/en/news/rpr-calls-for-resignation-of-the-head-of-the-national-agency-on-corruption-prevention-and-demands-not-to-delay-the-investigation-of-the-abuses-of-power-at-the-agency/> ;
<https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/no-good-deed-goes-unpunished-the-saga-of-hanna-solomatina/>

⁷ http://www.pravo.org.ua/img/books/files/1553535186shadow%20report%20on%20evaluating%20the%20effectiveness%20of%20state%20anticorruption%20policy%20implementation_short.pdf

- Порядок перевірки факту подання суб'єктами декларування декларацій відповідно до Закону України "Про запобігання корупції" та повідомлення НАЗК про випадки неподання чи несвоєчасного подання таких декларацій;
  - Форма електронної декларації і правила її заповнення;
  - Порядок формування, ведення та оприлюднення інформації з Реєстру декларацій;
  - Порядок проведення контролю та повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
  - Правила логічного та арифметичного контролю декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, автоматизованої перевірки зазначених декларацій та їхніх вагових коефіцієнтів.
19. Більш того, органи влади звітують, що НАЗК також розробило рекомендації під час роботи з Реєстром декларацій, відповіді на найчастіші запитання, а також роз'яснення щодо заповнення декларації. Також були розроблені навчальні відеоінструменти. Вони доступні на вебсайті НАЗК та інформаційних ресурсах інших державних органів.
20. Крім того, органи влади зауважують, що 15 січня 2019 року НАЗК запустило власну систему автоматизованої перевірки декларацій, побудовану на основі програмного забезпечення, наданого ПРООН. НАЗК внесло зміни до Правил логічного та арифметичного контролю декларацій. До Порядку проведення контролю та повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, були внесені відповідні зміни. Законом про перезавантаження НАЗК передбачено повний прямий доступ НАЗК до усіх державних реєстрів, необхідних для перевірки декларацій. Однак наразі перехресна перевірка даних з іншими базами даних здійснюється захищеними каналами, повна взаємодія налагоджується. У Департаменті перевірки декларацій та моніторингу способу життя НАЗК працює 58 працівників, 20 з яких проводять повну перевірку декларацій і до яких залучено ще 20 уповноважених осіб. Спочатку НАЗК перевіряє факт неподання або невчасного подання декларацій. Потім автоматично перевіряється, чи зазначені відомості в декларації є правильними. Відповідно до «Складової-1» відомості декларацій ранжуються за результатом їх аналізу та порівняння з відомостями в раніше поданих деклараціях (на основі оцінки ризиків). Якщо бал (сума «вагових коефіцієнтів») перевищує встановлений поріг (рівень ризику), декларації підлягають перевірці за «Складовою-2» – (перехресній) перевірці відомостей з іншими реєстрами. Повна перевірка декларацій проводиться тільки у певних випадках (наприклад, повідомлення від викривача або зі ЗМІ про неправдиву інформацію) відповідно до визначеного порядку.
21. Також органи влади зауважують, що рішення НАЗК (у т.ч. діяльність та бездіяльність) можуть бути оскаржені у суді в рамках адміністративного судочинства. У період з 2016 року – першого півріччя 2019 року проти НАЗК було подано певну кількість адміністративних позовів, у тому числі 7 адміністративних позовів, які оскаржують рішення про проведення повної перевірки декларацій, 83 адміністративні позови, які оскаржують результати повної перевірки декларацій, та 11 адміністративних позовів з вимогою проведення повної перевірки декларацій.
22. GRECO цінує, що вжито правових та регуляторних заходів для покращення контролю декларацій і забезпечення шляхів оскарження. Однак GRECO висловлює жаль, що об'єктивний "порядок моніторингу способу життя" не прийнято, як те вимагається цією рекомендацією⁸. GRECO також зазначає, що Закон про перезавантаження НАЗК передбачає запровадження декількох нововведень, включаючи прямий доступ НАЗК до державних реєстрів та баз даних, автоматизовану перевірку декларацій, врегулювання певних прогалів щодо категорій осіб-суб'єктів декларування, розширення переліку відомостей, що вносяться до декларації, уточнення поняття близьких осіб тощо. Це все є змінами, що вітаються, тим більше враховуючи деякі суттєві кроки назад в законодавчій

⁸ НАЗК схвалило Порядок здійснення моніторингу способу життя суб'єктів декларування в травні 2017 року, але його не було зареєстровано в Міністерстві юстиції України і не введено в дію.

реформі в цій сфері за останні роки, наприклад, рішення про покладення на антикорупційних активістів зобов'язання подавати декларації (що скасовано Конституційним Судом), декриміналізація незаконного збагачення (що нещодавно знову криміналізовано) або зміна порогів для декларування.

23. GRECO однак все ще має деякі сумніви щодо ефективної роботи системи на практиці. Поки автоматизована система перевірки не буде остаточно впроваджена, ризик ручного відбору і маніпуляцій обробки залишається високим. Так само протягом останніх років висловлено багато критики щодо несправностей та технічних проблем, які періодично виникали в системі декларування⁹, звинувачення у незаконному втручанні¹⁰ та обмежений доступ до інших баз даних. З огляду на вищенаведене хоч законодавство і поліпшено, внесені зміни мають супроводжуватися практичними заходами, що могли б виправити недоліки, зазначені вище, і, таким чином, забезпечити здійснення адекватного контролю декларацій.
24. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію II виконано частково.

Рекомендація III

25. *GRECO рекомендувала забезпечити НАБУ необхідний і безперешкодний доступ: а) до всіх декларацій, які отримало НАЗК, і в) у рамках кримінальних проваджень, відкритих на основі таких декларацій, до всіх національних і регіональних баз даних, ознайомлення з якими є необхідним для якісної оцінки декларацій.*
26. Щодо першої частини рекомендації, органи влади України звітують, що Закон про перезавантаження НАЗК передбачає доступ НАБУ до державних реєстрів, включаючи Реєстр декларацій. Меморандум про співпрацю та обмін інформацією між НАЗК та НАБУ укладено 13 січня 2017 року. НАЗК спільно з НАБУ та Омбудсменом розробили порядок, яким регулюється доступ НАБУ до персональних даних, що містяться в деклараціях, відповідно до вимог про захист персональних даних. НАЗК забезпечило доступ до Реєстру декларацій уповноваженим працівникам НАБУ в спеціально обладнаному приміщенні, що забезпечує захист інформації. У 2018 році НАЗК надало такий доступ 35 разів 20 детективам НАБУ. Не було жодного випадку відмови у доступі працівникам НАБУ. У 2019 році такий доступ було надано 72 рази 22 детективам НАБУ. Розробляється відповідне програмне забезпечення.
27. Стосовно другої частини рекомендації органи влади уточнюють, що з 24 квітня 2019 року НАБУ має прямий доступ до понад 40 автоматизованих інформаційно-довідкових систем, реєстрів та баз даних, що належать або ведуться державними органами або органами місцевого самоврядування. Зокрема, НАБУ має доступ до інформації про фізичних осіб-платників податків, імпортно-експортні операції, юридичних осіб, права власності на нерухоме майно, рухоме майно, акти цивільного стану, довіреності, боржників, вчинені правопорушення, зареєстровану зброю, зареєстровані дані про фізичних осіб та зареєстровані транспортні засоби, відеозаписи маршрутів транспортних засобів, паспортні дані та дані про перетин кордонів, дипломи, цінні папери, закупівлі, судові рішення, користувачів та одержувачів державного чи місцевих бюджетів, звітність про фінансові та бюджетні зобов'язання, видатки з державного та місцевих бюджетів тощо. Органи влади додають, що закон про поновлення кримінальної відповідальності за незаконне збагачення було прийнято¹¹. Ним передбачено, зокрема, доступ НАБУ до інформації про конкретні операції з банківськими рахунками та іншої фінансової інформації. Також органи влади

⁹ <https://nv.ua/ukr/ukraine/politics/server-ne-vidpovidaje-chinovniki-skarzhatsja-na-pereboji-v-roboti-sistemi-podachi-e-deklaratsij-879551.html>

¹⁰ Хоча НАЗК веде систему декларування, вона ефективно адмініструється державною компанією ("Українські спеціальні системи"), що пов'язана з Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації

¹¹ Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів", прийнятий 31 жовтня 2019 року.

повідомляють, що НАБУ розслідувало справи щодо народних депутатів (разом 3), суддів (22) та прокурорів (3).

28. GRECO бере до відома надану інформацію. Що стосується першої частини рекомендації, GRECO вітає нові положення законодавства, які надають змогу НАБУ мати повний доступ до державних реєстрів, зокрема до Реєстру декларацій та інформації про конкретні операції з банківськими рахунками. GRECO також цінує те, що НАЗК нарешті скасувало роз'яснення, що заважало НАБУ відкрити досудове розслідування у випадку декларування недостовірної інформації та незаконного збагачення без здійсненої НАЗК перевірки¹². Все це йде в правильному напрямі. GRECO очікує на забезпечення належного виконання цих нових правових положень та подолання практичних труднощів, які виникли у співробітництві НАБУ і НАЗК в останні роки. Таким чином, першу частину рекомендації виконано частково.
29. Що стосується другої частини рекомендації, GRECO вітає нові правові положення, що надають НАБУ повний доступ до державних реєстрів та доступ до інформації про конкретні операції з банківськими рахунками. GRECO також цінує те, що НАБУ надано доступ до низки національних та регіональних баз даних. Однак система є новою і GRECO пізніше оцінить її практичну реалізацію. Другу частину цієї рекомендації виконано частково.
30. На більш загальній ноті GRECO зауважує, що є декілька законопроектів, націлених підірвати операційну незалежність НАБУ. Нещодавно у Верховній Раді України зареєстровано проект Закону, який розширює повноваження Президента стосовно НАБУ (наприклад, щодо порядку призначення та звільнення директора НАБУ та директора Державного бюро розслідувань)¹³. Водночас органи влади наполягають на тому, що запропоновані законодавчі зміни націлені на створення законодавчого підґрунтя для повноважень Президента, передбачених законодавчо. Цей проект закону наразі очікує на рішення Конституційного Суду. GRECO може лише повторити свій заклик захистити НАБУ від неналежного впливу чи тиску та гарантувати його операційну незалежність, виконавши повністю вимоги цієї рекомендації.
31. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію III виконано частково.

Рекомендація IV

32. *GRECO рекомендувала (i) деталізувати правила щодо подарунків, які можуть приймати народні депутати, судді та прокурори, зокрема, знизити пороги допустимої вартості таких подарунків; надати більш чіткі визначення, які охоплювали б усі можливі види подарунків, у тому числі отримані у нематеріальній формі; уточнити концепцію допустимої гостинності; (ii) запровадити внутрішні процедури оцінки та повідомлення про подарунки, а також повернення неприйнятних подарунків.*
33. Стосовно першої частини рекомендації органи влади України повідомляють, що Методичні рекомендації щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів¹⁴ містять положення про прийняття подарунків. Відповідні законодавчі положення та рекомендації визначають, що подарунок є дозволеним, якщо він відповідає "загальноприйнятним уявленням про гостинність" і не перевищує одного прожиткового мінімуму (приблизно 72-75 євро), або якщо сукупна вартість таких подарунків, отриманих від однієї особи або групи осіб протягом року, не перевищує двох прожиткових мінімумів (144-150 євро). На думку

---

¹² Рішення НАЗК від 27 серпня 2019 року № 2729 про скасування рішення НАЗК від 8 грудня 2017 року № 1375.

¹³ Проект Закону № 1014 про внесення змін до статті 106 Конституції України (щодо формалізації повноважень Президента України створювати незалежні регуляторні органи, Національне антикорупційне бюро України, призначати і звільняти директора Національного антикорупційного бюро України і директора Державного бюро розслідувань)

¹⁴ Затверджені рішенням НАЗК від 29 вересня 2017 року № 839

органів влади ці пороги прийняття подарунків є досить низькими. Вони уточнюють, що за останні роки прожитковий мінімум суттєво не змінився.

34. Щодо другої частини рекомендації органи влади уточнюють, що чинні правила та порядки для "осіб, уповноважених виконувати функції держави чи місцевого самоврядування" застосовуються до народних депутатів, суддів та прокурорів. Отже, вони повинні письмово повідомити про протиправні подарунки чи пільги своєму безпосередньому керівникові або антикорупційним органам. НАЗК не отримувало жодного такого повідомлення від парламентарів, суддів чи прокурорів. Органи влади зазначають, що Офісом Генерального прокурора видано наказ, що деталізує правила прийняття подарунків¹⁵.
35. GRECO бере до відома надану інформацію. GRECO висловлює жаль з приводу того, що гранично допустимий поріг вартості подарунка особі та сукупна вартість дозволених подарунків протягом року і надалі прив'язані до розміру прожиткового мінімуму (наразі місячний "прожитковий мінімум"). GRECO вже висловлювала застереження в своєму Оціночному звіті щодо України в рамках четвертого раунду оцінювання, що це може викликати сумніви щодо фактичної відповідності отриманих подарунків. Незважаючи на те, що деякі роз'яснення щодо прийняття подарунків розроблено, все ж необхідні роз'яснення щодо отримання переваг та поняття гостинності, можливо з наочними прикладами.
36. Стосовно другої частини рекомендації GRECO зауважує, що існує вимога, яка застосовується в державній службі, повідомляти про подарунки. Також виявляється, що є декілька загальних роз'яснень, в яких сказано, що орган, який має сумніви, утворює спеціальну комісію для проведення оцінки вартості подарунків і прийняття рішення щодо використання або зберігання подарунків. Хоча деякі роз'яснення прийнято для прокурорів, формулювання, як здійснювати на практиці повідомлення, відсутні для суддів і парламентарів.
37. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію IV виконано частково.

Рекомендація V

38. *GRECO рекомендувала забезпечити, щоб НАЗК у тісній співпраці з Верховною Радою України, судовою системою та органами прокуратури продовжувало налагоджувати шляхи комунікації і консультацій та підготувало відповідні рекомендації щодо реалізації Закону України "Про запобігання корупції" для кожної із перерахованих сфер діяльності.*
39. Органи влади України повідомляють, що в серпні 2017 року НАЗК підписало Меморандум про співпрацю з Національною школою суддів. У жовтні 2018 року НАЗК підписало Меморандум про співпрацю та обмін інформацією з Радою суддів. Також органи влади зазначають, що НАЗК співпрацює з Комітетом Верховної Ради України з питань антикорупційної політики.
40. GRECO зазначає, що НАЗК вжило деяких заходів для поліпшення співпраці з парламентськими та судовими органами. Однак не було надано жодної інформації щодо розробки спеціальних рекомендацій для народних депутатів, суддів та прокурорів.
41. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію V виконано частково.

Запобігання корупції серед народних депутатів України (парламентарів)

---

¹⁵ Наказ від 21 травня 2018 року № 96 "Про особливості приймання подарунків державі уповноваженими особами органів прокуратури та їх передачі".

Рекомендація VI

42. GRECO рекомендувала забезпечити опрацювання всіх законопроектів із дотриманням відповідного рівня прозорості та проведенням консультацій, зокрема шляхом (i) підтримки відкритості та інклюзивності роботи комітетів Верховної Ради України як де-юре, так і де-факто, у тому числі завдяки консультаціям із громадськістю, слуханням із залученням експертів і встановленням реалістичних строків; (ii) прийняття детальних правил проведення скороченої законодавчої процедури у Парламенті та гарантій, що така процедура використовується лише у виняткових і належним чином виправданих випадках.
43. Щодо першої частини рекомендації органи влади України повідомляють, що Верховна Рада України затвердила план дій щодо виконання Декларації про відкритість Парламенту, спрямованої на підвищення прозорості діяльності Парламенту, його структур, окремих народних депутатів та парламентського секретаріату. У рамках цього плану прийнято комунікаційну стратегію (2017-2021); вона спрямована на підвищення обізнаності щодо діяльності Парламенту, його іміджу та довіри громадськості до нього.
44. Більш того, органи влади зазначають, що вебсайт Верховної Ради України містить, зокрема, інформацію про закони, проекти законів, резолюції Парламенту, міжнародні договори, пленарні засідання та парламентські слухання, діяльність комітетів та тимчасових спеціальних і тимчасових слідчих комісій, міжпарламентську співпрацю, проведені перевірки відповідно до закону про люстрацію, доступ до публічної інформації, правила доступу громадськості до Парламенту, висвітлення у ЗМІ парламентської діяльності, а також парламентського секретаріату тощо. На вебсайті Парламенту розпочав функціонувати новий "Портал громадського обговорення законопроектів" з метою залучення громадян до законотворчого процесу в режимі реального часу. Крім того, органи влади повідомляють, що парламентські комітети інформують громадськість про свою діяльність, зокрема, публікуючи свої плани роботи, графіки роботи та протоколи своїх засідань і слухань, а також прийняті акти. ЗМІ та представники неурядових організацій можуть відвідувати засідання комітетів.
45. Разом з тим органи влади повідомляють, що незважаючи на застосування швидкої процедури, Закон про перезавантаження НАЗК та закони про незаконне збагачення і про захист викривачів пройшли процес консультацій. Парламентський Комітет з питань антикорупційної політики надав для пропозицій та отримав відгуки від національних та іноземних експертів щодо законопроектів, до яких були запитання. За результатами цих консультацій зміни до проектів законів розроблено і потім прийнято Комітетом. Також Комітет забезпечив участь експертів та представників громадянського суспільства в слуханнях тощо цих законопроектів.
46. Більш детально органи влади інформують, що Комітет з питань антикорупційної політики забезпечує транспарентність та відкритість своєї діяльності, залучаючи експертів, науковців, а також представників громадянського суспільства, міжнародних організацій і дипломатичних місій (засідання комітету, слухання в комітеті/парламентські слухання тощо). Комітет отримує та розглядає зауваження та пропозиції до проектів законів від громадськості (що надходять від окремих громадян, громадських організацій, експертів тощо). Крім того, представники Уряду або відповідних державних органів/міністерств запрошуються на засідання комітетів. За період з лютого 2017 року по червень 2019 року Комітет провів 49 засідань та розглянув 2 623 законопроекти щодо їх відповідності антикорупційним стандартам ("запобіжник проти корупції"); 152 законопроекти визнано такими, що не відповідають. Комітет підготував 41 законопроект, прийняв рішення щодо 19 додаткових законопроектів. З 2017 року Комітет видав п'ять піврічних звітів¹⁶ про діяльність та підсумковий звіт за 2017–2019 роки. Комітет також регулярно публікує свої звіти, а також стенограми, протоколи та аудіозаписи всіх своїх засідань. Крім того, засідання та слухання Комітету транслюються в режимі реального часу на його вебсайті.

¹⁶

<http://www.golos.com.ua/article/313206>;
<http://www.golos.com.ua/article/313206>

<http://www.golos.com.ua/article/307403>;

47. GRECO бере до відома надану інформацію. GRECO нагадує, що причиною цієї рекомендації була нерегулярна практика різних парламентських комітетів в частині прозорості та консультацій щодо проектів законів та частого використання швидкої процедури під час прийняття законів. GRECO зазначає, що в цілому слід відмітити те, що Верховна Рада України вжила заходів для підвищення прозорості, а саме, прийнявши план імплементації Декларації про відкритість парламенту та запустивши новий "Портал громадського обговорення законопроектів" на своєму вебсайті. З інформації, наданої органами влади, можна зробити висновок, що Комітет з питань антикорупційної політики забезпечив певний рівень прозорості та проведення консультацій. Органи влади зазначають, що загальна тенденція для інших комітетів також є обнадійливою (всі мають вебсайти та публікують протоколи, проекти, порядки денні тощо, а також залучають представників громадськості). GRECO закликає органи влади докладати зусиль для системного забезпечення належного рівня прозорості та консультацій особливо шляхом поліпшення всеосяжності роботи комітетів, враховуючи, зокрема, відсутність консультацій, про які йдеться у другій частині рекомендації. Звідси випливає, що першу частину рекомендації виконано частково.
48. GRECO зауважує, що Парламент розглянув вражаюче велику кількість законів, використавши швидку процедуру. GRECO із жалем зауважує, що багато важливих законопроектів, включаючи проект закону № 1008 про реформування органів судового самоврядування та проект закону № 1032 про реформування прокуратури, що аналізуються далі у цьому звіті-оцінці, пройшли швидку процедуру без достатнього обговорення та обґрунтування, адекватного залучення всіх зацікавлених сторін та громадських консультацій. GRECO нагадує, що швидку процедуру слід використовувати виключно за належним чином обґрунтованих обставин, і вона має базуватися на зрозумілих та об'єктивних правилах. Таким чином, другу частину рекомендації не виконано.
49. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію VI виконано частково.

Рекомендація VII

50. *GRECO рекомендувала (i) розробити та затвердити кодекс поведінки народних депутатів України за участі самих депутатів і забезпечити легкий доступ до нього представників громадськості; (ii) додати до кодексу детальні письмові рекомендації щодо його практичного використання (зокрема, що стосуються попередження конфліктів інтересів при виконанні повноважень народного депутата, оприлюднення інформації про можливий конфлікт і можливість самовідводу у конкретних випадках конфліктів інтересів, а також щодо подарунків та інших вигод, контактів із третіми сторонами тощо).*
51. Органи влади України інформують, що відповідно до статті 92 (§21) Конституції України статус народного депутата визначається виключно законами. Вони зауважують, що стаття 8 Закону України про статус народного депутата України регулює питання депутатської етики, загальні правила моралі, гідності та честі. У цій статті також зазначено, що депутат не повинен використовувати свій мандат в особистих інтересах.
52. Більше того, органи влади інформують, що НАЗК завершило моніторинг виконання положень щодо конфлікту інтересів Закону про запобігання корупції народними депутатами попереднього скликання Верховної Ради. За результатами моніторингу встановлено, зокрема, порушення вимог щодо передачі управління підприємства або корпоративних прав після виборів. НАЗК склало 38 адміністративних протоколів про порушення вимог Закону про запобігання корупції стосовно 23 народних депутатів; 29 протоколів стосувалися вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.
53. GRECO враховує надану інформацію. Органи влади посилаються на Закон про статус народного депутата України, який діяв на час формування Оціночного звіту. Цей Закон містить декілька загальних положень щодо етичних принципів та вимог до народних депутатів. При формуванні Оціночного звіту також було враховано відповідні положення

Регламенту Верховної Ради України та вимоги щодо конфлікту інтересів Закону про запобігання корупції. Однак національна законодавча база не врегулює деякі етичні питання, наприклад лобювання або етичну поведінку поза Парламентом. GRECO нагадує, що мета цієї рекомендації полягала в тому, щоб із активним залученням самих парламентарів було розроблено кодекс поведінки, який би забезпечив повний спектр існуючих стандартів в одному документі та був доповнений практичними наочними рекомендаціями та роз'ясненнями щодо їх застосування. Попри те, що серед очікуваних результатів реалізації Комунікаційної стратегії Верховної Ради України і передбачено розробку кодексу поведінки для народних депутатів, і те, що його відсутність вважається прогалиною, не інформовано про заходи у цьому напрямі. З огляду на відсутність будь-яких наявних результатів, обидві частини рекомендації залишаються для виконання.

54. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію VII не виконано.

Рекомендація VIII

55. *GRECO рекомендувала вжити подальших необхідних заходів для припинення обходу обмежень на зайняття народними депутатами підприємницькою діяльністю не тільки на законодавчому рівні, а й на практиці.*

56. Органи влади України зауважують, що народним депутатам заборонено займатись будь-якою іншою оплачуваною роботою, окрім парламентських повноважень, за винятком викладацької, наукової та творчої діяльності, а також медичної практики. Вони не можуть бути членами правління або наглядової ради підприємства/організації, метою якої є отримання прибутку¹⁷. Більше того, органи влади повідомляють, що у випадку, якщо народний депутат займається іншою несумісною діяльністю, він/вона повинен припинити таку діяльність у термін, що не перевищує 20 днів, або відмовитись від депутатського мандата. Комітет, до повноважень якого належать питання парламентської етики, розглядає питання про дострокове припинення повноважень народного депутата за його/її заявою. Після цього Комітет вносить спікеру Верховної Ради подання, який увпродовж 10 днів може направити справу до суду або повернути назад Комітету. Якщо врешті-решт встановлено, що народний депутат не порушує вимог щодо несумісності, він/вона звільняється від відповідальності.

57. Крім того, органи влади інформують, що НАЗК здійснило моніторинг дотримання народними депутатами попереднього скликання вимог щодо несумісності, передбачених Законом про запобігання корупції. За результатом цього моніторингу, протягом 2017-2019 років НАЗК склало сім протоколів про адміністративні правопорушення, вчинені народними депутатами (два протоколи щодо здійснення прибуткової діяльності або ведення бізнесу та п'ять протоколів щодо участі в правлінні або наглядовій раді підприємства/організації, метою якої є отримання прибутку). Вже є одне рішення суду про притягнення народного депутата до адміністративної відповідальності за невиконання вимог щодо несумісності. НАЗК звернулося до Голови Верховної Ради з проханням доручити профільному комітету¹⁸ підготувати рекомендації щодо дотримання народними депутатами положень щодо несумісності.

58. GRECO бере до уваги надану інформацію. GRECO схвалює заходи, здійснені НАЗК для посилення дотримання народними депутатами чинних вимог закону щодо несумісності. Складається враження, що ці зусилля сприяли досягненню незначного прогресу відповідно до наданої рекомендації (наприклад, кілька адміністративних проваджень, ініційованих НАЗК проти народних депутатів, та свого роду єдине обвинувальне рішення суду з цього питання). Однак, беручи до уваги масштаб проблеми (див. пункт 84 Оціночного звіту), необхідно докласти більше зусиль, щоб досягти реальних результатів у виконанні цієї рекомендації. З огляду на це GRECO може лише схвально висловитися про наміри органів

¹⁷ Стаття 78 Конституції, стаття 25 Закону про запобігання корупції і стаття 3 Закону про статус народного депутата України

¹⁸ Комітет Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи

влади розробити практичні рекомендації щодо несумісності. Ці плани необхідно реалізувати.

59. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію VIII виконано частково.

Рекомендація ІХ

60. *GRECO рекомендувала затвердити правила, які регулювали б відносини народних депутатів із лобістами та іншими третіми сторонами, які бажають вплинути на законодавчий процес.*

61. Органи влади інформують, що 20 березня 2018 року проєкт Закону "Про публічну адвокацію" було включено до порядку денного Парламенту (№ 2351-VIII). Законопроєкт урегулює "адвокацію" (лобіювання) і передбачає реєстрацію лобістів, визначаючи їхні права та обов'язки, а також здійснення державного контролю за лобізмом. Крім того, законопроєкт про забезпечення прозорості та законності комунікації з суб'єктами владних повноважень також був включений до порядку денного Парламенту. Ці законопроєкти більше не перебувають у Верховній Раді України. Органи влади зауважують, що в листопаді 2019 року Комітет з питань антикорупційної політики створив робочу групу для розробки проєкту закону щодо діяльності лобістів.

62. GRECO із жалем зазначає, що два законопроєкти, які визначають правила для лобіювання, було зареєстровано в Парламенті, але їх відкликано. Таким чином, ця рекомендація залишається для виконання.

63. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію ІХ не виконано.

Рекомендація Х

64. *GRECO рекомендувала значно посилити внутрішні механізми контролю за доброчесністю у Верховній Раді України, які б забезпечили незалежний, безперервний і проактивний моніторинг і виконання відповідних правил. Це чітко передбачає наявність низки ефективних, пропорційних та переконливих санкцій.*

65. Органи влади України повідомляють, що після прийняття Закону про запобігання корупції було внесено зміни до Регламенту Верховної Ради України з метою вдосконалення управління та контролю щодо конфлікту інтересів. Разом з тим влада підкреслює роль Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України в цьому контексті.

66. GRECO враховує надану інформацію. Органи державної влади посилаються на відповідні зміни Регламенту Верховної Ради України у 2014 році, про які було відомо під час візиту оціночної місії GRECO. GRECO нагадує, що причиною надання цієї рекомендації був неналежний внутрішньопарламентський механізм здійснення контролю та забезпечення дотримання правил доброчесності, а також відсутність надійного механізму притягнення до відповідальності. Оскільки відсутній прогрес у цьому напрямі, GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію Х не виконано.

Рекомендація ХІ

67. *GRECO рекомендувала вжити чітких і ефективних заходів, за якими зняття недоторканності з парламентарів не перешкоджатиме кримінальному переслідуванню народних депутатів, які підозрюються у вчиненні корупційних злочинів, зокрема шляхом прийняття пояснень з цього питання з чіткими та об'єктивними критеріями.*

68. Органи влади інформують, що у вересні 2019 року Верховна Рада України внесла зміни до Конституції України, які скасовують процедурний імунітет народних депутатів. Проєкти

законів стосовно відповідних змін до Кримінального процесуального кодексу України зареєстровані в Парламенті.

69. Також органи влади додають, що станом на 9 листопада 2018 року Генеральний прокурор України направив 23 подання про надання згоди Верховною Радою України на притягнення до кримінальної відповідальності, затримання та арешт народних депутатів. НАБУ направило 7 таких запитів.
70. GRECO вітає нещодавнє прийняття конституційних змін, що скасовують процедурний імунітет парламентарів, які, як повідомляється, спрямовані на сприяння притягненню до кримінальної відповідальності за вчинені ними злочини, включаючи корупцію. GRECO розуміє, що необхідні подальші законодавчі (процедурні) зміни; GRECO впевнене, що вони будуть завершені без зволікань.
71. GRECO також зазначає, що практична реалізація нового закону за відсутності зловживань та політичних упереджень – які підривають демократичну роботу Парламенту та права опозиції – пов'язана із поліпшенням незалежної системи правосуддя згідно з рекомендаціями GRECO в цій сфері (див. нижче).
72. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію XI виконано в задовільний спосіб.

Рекомендація XII

73. *GRECO рекомендувала розробити ефективні внутрішні механізми популяризації та підвищення обізнаності щодо питань доброчесності у Парламенті як на індивідуальному рівні (надання конфіденційних консультацій), так і на інституційному рівні (навчання, інституційні дискусії з етичних питань, активне залучення лідерських структур).*
74. Органи влади не надали інформацію щодо цієї рекомендації.
75. GRECO висловлює жаль стосовно відсутності будь-якого прогресу у виконанні цієї рекомендації та дійшла до висновку, що рекомендацію XII не виконано.

Запобігання корупції стосовно суддів

Рекомендація XIII

76. *GRECO рекомендувала скасувати кримінальне правопорушення "Постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови" (ст. 375 Кримінального кодексу) та/або, як мінімум, іншим чином забезпечити, що це та будь-яке інше положення про кримінальне правопорушення криміналізують виключно умисні порушення у сфері судочинства, а правоохоронні органи не зловживають такими нормами для неправомірного впливу та тиску на суддів.*
77. Органи влади нагадують, що судді мають службовий імунітет, а отже, вони не можуть бути притягнуті до відповідальності за прийняті рішення, за винятком скоєння злочину чи дисциплінарного проступку (стаття 126 Конституції України). Органи влади пояснюють, що статтю 375 Кримінального кодексу необхідно тлумачити з урахуванням службового імунітету. 1 березня 2018 року Вища рада правосуддя прийняла рішення з проханням до Президента України та Кабінету Міністрів України внести пропозиції щодо змін до статті 214 Кримінального процесуального кодексу України, згідно з якими лише Генеральний прокурор України або його/її заступник можуть ініціювати кримінальне провадження проти судді та внести відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Органи влади вірять, що такі зміни зможуть зменшити неналежний тиск на суддів та пришвидшити досудове розслідування стосовно суддей.

78. GRECO враховує надану інформацію. GRECO зазначає, що проєкт змін, на які посилаються органи влади, не зареєстровано в Парламенті. Водночас нещодавно в Парламенті зареєстровано проєкт закону, метою якого є посилення відповідальності суддів за статтею 375 Кримінального кодексу України¹⁹. GRECO висловлює занепокоєння щодо цього тривожного розвитку подій, що суперечить наданій рекомендації. GRECO також зауважує, що альтернативний проєкт закону зареєстровано в Парламенті, який передбачає скасування статті 375²⁰, що є позитивним розвитком. GRECO закликає органи влади виявити рішучість та реалізувати цю рекомендацію. На сьогодні вона залишається для виконання.
79. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію XIII не виконано.

Рекомендація XIV

80. *GRECO рекомендувала вжити заходів для забезпечення безпеки суддів, щоб вони менше залежали від зовнішнього тиску та корупції.*
81. Органи влади інформують, що створення Служби судової охорони, відповідальної за захист та громадський порядок у судах, продовжується. За результатами відкритого конкурсу та перевірок на доброчесність, Вища рада правосуддя призначила Голову Служби судової охорони в березні 2019 року. Також призначено чотирьох заступників Голови, працівників центрального офісу, директорів та заступників директорів територіальних підрозділів в червні 2019 року. Передбачено фінансування на 2020 рік.
82. Крім того, органи влади зауважують, що до того, як Служба судової охорони розпочне повноцінне виконання своїх повноважень, Національна поліція та Національна гвардія України забезпечують громадський порядок у судах та охорону приміщень суду, а також особисту безпеку суддів та членів їхніх сімей, працівників суду та учасників судових процесів. Вища рада правосуддя прийняла Тимчасовий порядок забезпечення охорони судів²¹.
83. Також органи влади зауважують, що Вища рада правосуддя має конкретні законодавчо визначені компетенції, спрямовані на забезпечення незалежності суддів та авторитету судової влади (стаття 73 Закону України "Про Вищу раду правосуддя"). Зокрема, вона публікує та подає повідомлення про втручання у діяльність суддів, здійснює моніторинг розслідування злочинів проти судів, суддів та працівників суду тощо. З цих питань Вища рада правосуддя співпрацює з Радою суддів, Громадською радою доброчесності, громадськими організаціями, закордонними колегами та міжнародними організаціями. Вища рада правосуддя прийняла 223 рішення стосовно втручання у діяльність суддів, зокрема щодо нападів на суддів, блокування роботи судів, перешкоджання правосуддю шляхом погроз, фізичними розправами, образливою мовою, організацією протестів/мітингів тощо.
84. GRECO вітає вжиті заходи щодо підвищення безпеки суддів, зокрема захист, який наразі здійснює Національна поліція та Національна гвардія, відповідні заходи Вищої ради правосуддя, а також заходи щодо початку роботи Служби судової охорони. Робота спрямована в правильному напрямі. Однак, незважаючи на забезпечення всіх передумов (затверджено нормативно-правову базу та призначено керівництво), Служба судової охорони ще не почала повноцінно функціонувати. З огляду на це GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію XIV виконано частково.

---

¹⁹ Проєкт Закону № 2113 про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації кримінальної відповідальності суддів за постановлення завідомо неправосудного судового рішення

²⁰ Проєкт Закону № 2113-1 про внесення змін до статті 375 Кримінального кодексу України щодо приведення у відповідність з рекомендацією експертів Групи держав проти корупції Ради Європи.

²¹ Порядок забезпечення охорони судів, органів та установ системи правосуддя, а також підтримання громадського порядку в них, затверджений рішенням від 26 грудня 2016 року № 3470/0/15-16.

Рекомендація XV

85. GRECO рекомендувала (i) проаналізувати доцільність зменшення кількості органів, які беруть участь у призначенні суддів; (ii) більш чітко визначити завдання та повноваження Громадської ради доброчесності, забезпечити такий її склад, до якого б входили різні представники суспільства, та посилити норми щодо конфліктів інтересу, зокрема, шляхом запровадження ефективного механізму контролю.
86. Щодо першої частини рекомендації органи влади України зауважують, що 16 жовтня 2019 року прийнято Закон України "Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності органів суддівського врядування" (далі – "Закон про реформування суддівського врядування"). Новий закон передбачає підпорядкування Вищої кваліфікаційної комісії суддів (ВККС) Вищій раді правосуддя (ВРП), уніфікуючи процедури призначення та звільнення суддів та спрощуючи провадження стосовно кар'єри суддів. Відповідно до закону ВРП призначає членів ВККС (загалом 12) за результатами конкурсу. Конкурсна комісія для відбору членів ВККС включає три члени з Ради суддів і три міжнародних експерти. Крім того, у складі ВРП створено новий орган, Комісію з питань доброчесності та етики. Органи влади підкреслюють, що хоча, на думку Венеціанської комісії, паралельне існування ВРП і ВККС як окремих органів (замість спеціалізованих підрозділів ВРП) зробило систему комплексною, залишилося питання дискреції українських органів²². Вони також додають, що ОБСЄ висловлювало позицію щодо існування двох окремих органів²³.
87. Щодо другої частини рекомендації органи влади зазначають, що Громадська рада доброчесності (ГРД) допомагає ВККС проводити перевірки суддів на доброчесність (стаття 87 Закону України "Про судоустрій і статус суддів"). Попередня ГРД діяла з 11 листопада 2016 року до 10 листопада 2018 року. Нова Громадська рада доброчесності була обрана 17 грудня 2018 року, її перше засідання відбулося 27 грудня 2018 року.
88. Що стосується першої частини рекомендації, GRECO бере до уваги прийняття Закону про реформування суддівського врядування, що об'єднує ВРП і ВККС, що є позитивним.
89. Однак, GRECO залишається обережним щодо нещодавно прийнятої реформи, яка передбачає перебудову судової системи, оцінка якої викладена в Оціночному звіті. Водночас GRECO визнало позитивні риси реформ, здійснених у 2016-2017 роках для посилення незалежності суддів, підзвітності та ефективності, та запропонувало конкретні вдосконалення. У зв'язку з цим GRECO висловлює особливу стурбованість щодо відсутності вимоги до більшості суддів, обраних їхніми колегами у запропонованому складі Вищої ради правосуддя, а також щодо перебудови Верховного Суду та перепризначення всіх його суддів.
90. Крім того, GRECO зазначає, що новообрана Комісія з питань доброчесності та етики отримує значні повноваження для прийняття рішень щодо відбору та звільнення членів ВККС та ВРП, а також щодо дисциплінарних проваджень. Її рішення приймаються просто більшістю (чотири з шести голосів, в тому числі лише один із трьох голосів міжнародних експертів). Хоча вона потенційно може прискорити процеси та перешкоджати значним операційним блокуванням (періодична проблема в структурах прийняття рішень в українській судовій системі), також існує ризик того, що група осіб має сильну владу та вплив на судові органи управління. Новому органу необхідні гарантії для обмеження ризиків конфлікту інтересів, надмірного впливу та зловживань.
91. Також важливо забезпечити, щоб нова інституція гарантувала за будь-яких обставин і умов індивідуальну незалежність суддів (включно з голосами "проти") та захищала їх від

²² Див. Висновок Венеціанської комісії CDL-AD(2015)026, пункт 35

²³ OSCE/ODIHR Opinion JUD-UKR/298/2017 [RJU/AT] on the Law of Ukraine On the judiciary and the status of judges, 30.09.2017, see <https://www.osce.org/odihr/335406?download=true>
Kyiv Recommendations on Judicial Independence in Eastern Europe, South Caucasus and Central Asia (2010), See <https://www.osce.org/odihr/KyivRec?download=true>

неправомірного політичного тиску. Крім того, GRECO висловлює жаль, що така важлива реформа не була належним чином обговорена з відповідними зацікавленими сторонами.

92. Стосовно другої частини рекомендації GRECO зауважує, що жодних нових змін немає у системі завдань, повноважень, складу і підзвітності Громадської ради доброчесності (ГРД). З цього випливає, що друга частина рекомендації залишається до виконання. Крім того, залишається побачити, як ГРД координуватиме свою роль з новоствореною Комісією з питань доброчесності та етики. Більш загально, необхідно стежити за функціонуванням новостворених органів.
93. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію XV виконано частково.

Рекомендація XVI

94. *GRECO рекомендувала розширити перелік можливостей для оскарження рішень щодо призначення кандидатів на зайняття посад суддів для забезпечення того, що рішення, які приймаються у такому процесі, можуть бути оскаржені кандидатами як за суттю, так і за процедурою.*
95. Органи влади України зауважують, що суддя-кандидат може оскаржити рішення, прийняті Вищою кваліфікаційною комісією, щодо його кваліфікаційного оцінювання у порядку, передбаченому Кодексом про адміністративні правопорушення України. Органи влади зазначають, що Закон про судоустрій і статус суддів визначає підстави для оскарження рішень, прийнятих ВККС, після кваліфікаційного оцінювання суддів-кандидатів. Ці підстави стосуються, зокрема, невказання відповідних правових підстав/положень чи немотивованих рішень Комісії (стаття 88). Органи влади також наголошують, що рішення ВРП стосовно призначення можуть бути оскаржені у Верховному Суді на процесуальних і обґрунтованих підставах. Існує відповідна судова практика.
96. GRECO зазначає, що органи влади надали нову інформацію. Ця інформація свідчить про те, що судді-кандидати оскаржують процедури призначення як на підставі обґрунтування, так і на процесуальних підставах. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію XVI виконано в задовільний спосіб.

Рекомендація XVII

97. *GRECO рекомендувала забезпечити, щоб чергове оцінювання суддів проводили судді на основі заздалегідь визначених єдиних і об'єктивних критеріїв, які стосуються їхньої повсякденної роботи.*
98. Органи влади України зауважують, що регулярне оцінювання суддів проводиться за формальною процедурою (викладачами Національної школи суддів) та неформальною процедурою (іншими суддями цього ж суду або самим суддею шляхом заповнення анкети самооцінки). Крім того, суддя може бути оцінений громадськими об'єднаннями, які здійснюють незалежну оцінку роботи судді під час засідань суду (в рівній мірі шляхом заповнення опитувальника). Органи влади вважають, що наявна система дозволяє всебічно оцінювати діяльність, компетенції та чесність суддів. Регулярне оцінювання суддів проводиться за методологією кваліфікаційного оцінювання з використанням уніфікованих та об'єктивних критеріїв (що охоплюють професійну етику та доброчесність). Вища кваліфікаційна комісія суддів розробила проєкт Порядку і методологію оцінювання та самооцінювання судді.
99. GRECO бере до відома надану інформацію. GRECO зауважує, що ситуація не змінилася з часу Оціночного звіту, за винятком поточної роботи над розробкою методології регулярного оцінювання суддів. Систему необхідно впорядкувати до експертної оцінки суддями як основної форми регулярного оцінювання. Оцінювання має базуватися на чітких критеріях, як те вимагає рекомендація.

100. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію XVII не виконано.

Рекомендація XVIII

101. *GRECO рекомендувала забезпечити, щоб в усіх провадженнях усі рішення про відвід судді приймали без його/її участі та могли бути оскаржені.*
102. Органи влади України посилаються на Закон України "Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів" (№ 2147-VIII), що був прийнятий 3 жовтня 2017 року та набув чинності 15 грудня 2017 року. Цей закон запровадив новий підхід до процедури усунення судді (частина третя статті 39 Господарського процесуального кодексу України, частина третя статті 40 Цивільного процесуального кодексу України, частина четверта статті 40 Кодексу адміністративного судочинства України). Зокрема, якщо суд приходять до висновку про невиправданість заявленої дискваліфікації, він зупиняє провадження у справі. У цій ситуації суддя, який не входить до суду, який розглядає справу, і обраний Єдиною судовою інформаційно-телекомунікаційною системою (випадковим чином, враховуючи спеціалізацію, навантаження, хронологію тощо), приймає рішення про дискваліфікацію.
103. GRECO бере до відома надану інформацію. GRECO зазначає, що змінена процедура відводу судді передбачає, що суд, який розглядає справу, приймає рішення про відвід судді. Коли це неможливо, найближчий суд тієї ж інстанції приймає рішення про це. У судах, які мають менше трьох суддів, суддя, який розглядає справу, приймає рішення про відвід. Це не відрізняється від ситуації, описаної в Оціночному звіті, оскільки суддя, рішення про відвід якого прийнято, бере участь у вирішенні питання про його/її власний відвід. Однак нова процедура передбачає, що коли суд вирішує, що відвід не є обґрунтованим, рішення про відвід приймається суддею з іншого суду, обраним випадковим чином. Ця додаткова гарантія відповідає змісту цієї рекомендації. Однак нічого конкретно не сказано щодо оскарження рішень про відвід.
104. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію XVIII виконано частково.

Рекомендація XIX

105. *GRECO рекомендувала сформулювати визначення дисциплінарних правопорушень, які стосуються поведінки суддів, більш чітко. Зокрема, варто замінити фразу "норми суддівської етики та стандарти поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду" більш чітким і конкретним формулюванням відповідного правопорушення.*
106. Органи влади України інформують, що 21 вересня 2018 року представники Вищої ради правосуддя, Ради прокурорів України та Ради адвокатів України обговорили стандарти професійної етики у сфері правосуддя та дотримання цих стандартів. Підписано Резолюцію «Професійна етика правосуддя» та створено Координаційний комітет з питань правосуддя.
107. Крім того, органи влади зауважують, що у червні 2018 року Рада суддів разом із Національною школою суддів, Вищою радою правосуддя та Державною судовою адміністрацією утворили робочу групу для оновлення положень Кодексу суддівської етики, підготовки коментарів до Кодексу суддівської етики, оновлення Правил поведінки судового працівника та розробки загальних етичних правил для юристів, що працюють в системі правосуддя. Робоча група провела низку зустрічей та заходів з цього питання по всій країні. Проект змін до Кодексу суддівської етики розроблено та погоджено із суддівською спільнотою і буде подано на затвердження на З'їзді суддів України. Крім того, органи влади уточнюють, що дисциплінарне правопорушення саме по собі не може призвести до звільнення; воно має бути поєднано з процесуальними порушеннями. Стверджується, що судова практика визначає дисциплінарні правопорушення, передбачені в Законі про судоустрій та статус суддів.

108. GRECO бере до відома надану інформацію. GRECO нагадує, що причиною цієї рекомендації були нечітко визначені дисциплінарні правопорушення в Законі про судоустрій і статус суддів. Оскільки правова ситуація не змінилася з часу Оціночного візиту, GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію XIX не виконано.

Рекомендація XX

109. *GRECO рекомендувала проаналізувати практику застосування нових конституційних і законодавчих положень про суддівські імунітети та, якщо це необхідно для ефективного виконання вимог закону, вжити необхідних заходів для подальшого обмеження суддівського імунітету.*

110. Органи влади України інформують, що Вища рада правосуддя проаналізувала застосування нового законодавства щодо імунітету суддів. У щорічних доповідях ВРП за 2017 і 2018 роки висвітлені ці питання. На думку ВРП, існуючий процесуальний імунітет, що вимагає згоди на затримання судді (за винятком затримання під час або відразу ж після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину), утримування під вартою чи арешт, необхідно зберегти для уникнення тиску на суддів. Не вважається доцільним більше обмежувати суддівський імунітет. Більш того, ВРП зауважує, вона невідкладно розглядає подання прокуратури щодо надання згоди на затримання, утримування під вартою або арешт судді (закон вимагає надання цих подань протягом п'яти днів або негайно щодо тяжких чи тяжких злочинів). ВРП покращила комунікацію у цьому відношенні з Генеральною прокуратурою, використовуючи електронні засоби зв'язку та встановивши канали оперативної взаємодії між компетентними органами.

111. GRECO нагадує, що причиною цієї рекомендації була потреба проаналізувати застосування нового законодавства щодо імунітету суддів для того, щоб запобігти безкарності, що було періодичною проблемою в минулому (коли судді уникали покарання в рамках попереднього законодавства). У цьому зв'язку GRECO бере до уваги надані органами влади роз'яснення щодо необхідності збереження недоторканності (і як гарантії незалежності суддів) та запевнення, надані щодо своєчасності згоди ВРП на зняття імунітету суддів.

112. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію XX виконано задовільно.

Рекомендація XXI

113. *GRECO рекомендувала запровадити спеціалізоване регулярне навчання всіх суддів, а також забезпечити наочними роз'ясненнями з питань етики та доброчесності, запобігання конфлікту інтересів і корупції, підвищити обізнаність суддів із зазначених питань і посилити Комітет з питань етики Ради суддів для того, щоб він міг відігравати проактивну роль у цьому контексті і консультувати велику кількість суддів.*

114. Органи влади України наголошують, що Національна школа суддів (НШС), створена при ВККС, займається регулярною підготовкою суддів – вони повинні проходити навчання в НШС кожні три роки.

115. У 2017 році НШС та її регіональні підрозділи провели такі навчальні заходи:

- 52 лекції з питань антикорупційного законодавства та Закону України «Про запобігання корупції» для 1 455 суддів;
- 16 спеціалізованих навчальних занять щодо антикорупційного законодавства та практики його застосування для 655 суддів;
- 2 семінари з питань конфлікту інтересів для 69 суддів;
- 27 тренінгів з питань судової етики та доброчесності для 746 суддів;
- Онлайн курс з питань судової етики та доброчесності для 50 суддів.

116. У період з 2018 року по травень 2019 року НШС та її регіональні підрозділи провели такі навчальні заходи:
- 67 лекцій про антикорупційне законодавство для 1 868 суддів;
  - 12 спеціалізованих навчальних заходів з питань антикорупційного законодавства та практики його застосування для 244 суддів;
  - 2 семінари щодо ролі голови суду в забезпеченні дотримання антикорупційного законодавства для 25 голів апеляційних та місцевих судів;
  - 4 семінари з питань дотримання вимог Закону України «Про запобігання корупції» та практичних питань впровадження антикорупційних стандартів у професійній діяльності для 146 суддів;
  - 17 лекцій з питань конфлікту інтересів для 771 судді;
  - 11 тренінгів з питань судової етики та доброчесності для 427 суддів;
  - 4 онлайн-курси з судової етики та доброчесності для 90 суддів.
117. Більш того, у 2018-2019 роках НШС провела два етапи початкового навчання кандидатів на посаду судді (судів першої інстанції). Навчальна програма початкового навчання включає інтерактивні одноденні навчальні заняття, що висвітлюють теми антикорупційного законодавства, його імплементації та відповідні європейські стандарти, а також питання розгляду антикорупційних справ тощо; 656 кандидатів у судді взяли участь у цих тренінгах. Для працівників суду також були організовані спеціальні тренінги з питань боротьби проти корупції.
118. З 1 по 19 квітня 2019 року НШС провела курс для 38 суддів Вищого антикорупційного суду. НШС також провела тренінги для суддів Верховного Суду: у листопаді 2017 року – для 107 суддів та у травні 2019 року – для 75 суддів.
119. Органи влади зазначають, що Кодекс суддівської етики було прийнято у 2013 році, а Коментар до Кодексу суддівської етики було затверджено у 2016 році. Рада суддів розробила та опублікувала роз'яснення щодо конфлікту інтересів суддів. Більше того, Рада суддів розробила посібник з питань конфлікту інтересів, який містить рекомендації щодо запобігання та вирішення конфлікту інтересів. Також Рада суддів, зокрема її Комітет з питань етики, розробила у співпраці з НШС навчальні курси з питань дисциплінарної відповідальності суддів та імплементації антикорупційного законодавства.
120. Для суддів, серед іншого Радою суддів, було організовано низку заходів з питань конфлікту інтересів та доброчесності, зокрема:
- круглий стіл для суддів Львівської області, організований за сприяння проекту підтримки судової реформи Канади (20 червня 2018 року);
  - консультативна нарада для суддів Одеської області (3 вересня 2018 року);
  - круглий стіл в Одесі з питань незалежності судової влади та відповідальності за порушення вимог щодо запобігання корупції та конфлікту інтересів (4 вересня 2018 року);
  - Круглий стіл у Львові про роль адвокатури з питань незалежності суддів (16 січня 2019 року);
  - консультативна зустріч в Івано-Франківську, організована за сприяння проекту підтримки судової реформи Канади (18 січня 2019 року);
  - круглий стіл для голів місцевих судів Запорізької області (24 січня 2019 року);
  - семінар для суддів Житомирської області (28 лютого 2019 року);
  - Консультативна нарада для голів Запорізьких обласних судів, організована за підтримки проекту підтримки судової реформи Канади (25 травня 2019 року).
121. GRECO бере до відома надану інформацію. Національна школа суддів та Рада суддів організували низку навчальних заходів для суддів з питань етики, доброчесності, конфлікту інтересів та запобігання корупції, в тому числі в рамках міжнародної технічної допомоги. Складається враження, що проведення навчання з питань етики є регулярною частиною підготовчого та індукційного тренування суддів. Позитивним також є розроблені онлайн-курси з питань судової етики та доброчесності. Більше того, Рада суддів

опублікувала посібник із поясненнями та рекомендаціями щодо конфлікту інтересів суддів. GRECO розуміє, що Комітет з етики Ради суддів брав участь у навчальних заходах та заходах з підвищення рівня обізнаності. GRECO закликає владу доопрацювати оновлений коментар до Кодексу суддівської етики.

122. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію XXI виконано в задовільний спосіб.

Запобігання корупції стосовно прокурорів

Рекомендація XXII

123. GRECO рекомендувала приділити належну увагу перегляду порядку призначення і звільнення з посади Генерального прокурора, щоб зробити цей процес більш стійким до політичного впливу і більш зосередженим на об'єктивних критеріях щодо професійних якостей кандидатів.

124. Органи влади України зазначають, що Генеральний прокурор призначається та звільняється з посади Президентом України за згодою Парламенту (ст. 131-1 Конституції). Парламент може проголосувати за недовіру до Генерального прокурора, що має наслідком його/її відставку (ст. 85 Конституції). Закон про прокуратуру визначає підстави для звільнення Генерального прокурора. Крім того, органи влади зазначають, що Регламент Верховної Ради України (статті 212 і 213) передбачає схвалення компетентним Комітетом Верховної Ради подання про призначення та звільнення Генерального прокурора. Кандидати на призначення на цю посаду проходять спеціальну перевірку.

125. Крім того, органи влади інформують, що Парламент нещодавно прийняв Закон, що вносить зміни до деяких законодавчих актів стосовно пріоритетних заходів реформування Генеральної прокуратури (далі – «Закон про реформу прокуратури»). Закон повертає вимогу до Генерального прокурора мати юридичну освіту («вищу юридичну освіту і досвід роботи в галузі права не менше десяти років»).

126. GRECO бере до відома надану інформацію. GRECO нагадує, що причиною цієї рекомендації була необхідність знизити ризик неналежного політичного впливу чи тиску під час призначення та звільнення з посади Генерального прокурора. Цим закликалося залучити професійних, неполітичних експертів, наприклад, шляхом консультацій щодо професійної кваліфікації кандидатів з представниками юридичної спільноти (в тому числі прокурорів), органів прокурорського самоврядування або Парламенту; шляхом підготовчої роботи парламентського комітету тощо (пункт 208 Оціночного звіту).

127. GRECO бере до відома новий Закон про реформування прокуратури. Загалом цей закон передбачає надання Генеральному прокурору широких повноважень, зокрема, стосовно структурних та кадрових питань, а також дисциплінарного провадження. Як повідомляється, закон спрямований на всебічну реформу та скорочення. Більш того, закон передбачає вимогу для Генерального прокурора мати юридичну освіту, якої не було раніше, і вимогу мати досвід роботи в галузі права не менше десяти років, що є також новим. Це позитивні зміни. Також позитивно, що подання про призначення і звільнення Генерального прокурора є предметом попередніх обговорень та схвалення компетентним парламентським комітетом перед затвердженням Парламентом.

128. Навіть якщо стане за необхідне подальше реформування для обмеження політичного впливу, GRECO погоджується з тим, що цю рекомендацію, в якій лише вимагається від України вирішити питання щодо перегляду процедур призначення і звільнення Генерального прокурора, належним чином виконано. Наприклад, введено кваліфікаційні критерії і, як видається, прозорі парламентські процедури дотримуються.

129. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію XXII виконано в задовільний спосіб.

Рекомендація XXIII

130. *GRECO рекомендувала внести зміни до положень щодо формування складу Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів для забезпечення того, щоб більшість місць займали прокурори, обрані своїми колегами.*
131. *Органи влади України зазначають, що Дорожня карта з реформування органів прокуратури України, затверджена Генеральним прокурором, передбачає низку заходів, спрямованих на забезпечення незалежності прокурорів та органів прокурорського самоврядування, посилення спроможностей запобігання корупції відповідно до стандартів Ради Європи.*
132. *Органи влади посилаються на новий Закон про реформування прокуратури, який призупиняє діяльність Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів (КДКП) до 2021 року. Протягом цього трансформаційного періоду, до відновлення роботи КДКП, спеціальні кадрові комісії займатимуться питаннями відбору та кар'єри прокурорів у більш оперативний спосіб. Чіткі вимоги до складу та функцій цих комісій, а також відповідних процедур будуть розроблені за участю міжнародних експертів. Комісії будуть формуватися з прокурорів, які пройшли складний процес перекваліфікації («атестації») у чотири етапи та мають високі професійні якості та високий рівень доброчесності. До складу комісій увійдуть троє представників міжнародних організацій, які становитимуть половину їхніх членів і стануть гарантією неупередженості в їхній роботі.*
133. *GRECO зауважує, що новий закон про реформу органів прокуратури докорінно змінює ситуацію, що була оцінена під час оціночного візиту, взагалі припиняючи діяльність органів прокурорського самоврядування, зокрема КДКП на попередній період до 01 вересня 2021 року, не надаючи чіткого розуміння того, як відновиться їх робота.*
134. *Водночас в контексті України все ще може знадобитися всебічна реформа органів прокуратури; її має бути належним чином обґрунтовано та пояснено. GRECO висловлює найкритичніше занепокоєння щодо тимчасового припинення органів самоврядування, оскільки ці органи є запорукою незалежності та автономії прокурорів і мають функціонувати для захисту органів прокуратури від неналежного політичного впливу, як реального, так і потенційного. Більше того, заміна діючої системи відбору та кар'єрного просування прокурорів на кадрові комісії, не врегульовуючи на законодавчому рівні їх склад, функції та процедури, є однозначно незадовільною.*
135. *GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію XXIII не виконано.*

Рекомендація XXIV

136. *GRECO рекомендувала запровадити більш детальне регулювання підвищення/кар'єрного просування прокурорів для забезпечення уніфікованих, прозорих процедур, які ґрунтуватимуться на чітких і об'єктивних критеріях, зокрема попередніх досягненнях кандидата, та забезпечити, щоб усі рішення, які приймаються в рамках цих процедур, були обґрунтовані і могли бути оскаржені.*
137. *Органи влади України повідомляють, що Дорожня карта з реформування органів прокуратури передбачає заходи щодо вдосконалення процедури відбору/просування по службі. Органи влади зауважують, що переведення прокурора до прокуратури вищого рівня здійснюється за його/її згодою за результатами конкурсу (стаття 38 Закону про прокуратуру). Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів затвердила правила проведення конкурсу та оновила правила призначення кандидатів на посади прокурорів²⁴. Комісія також затвердила Методику оцінки професійного рівня, досвіду, морально-ділових якостей (із набором тестів, практичних завдань та конкретних показників). Затверджено профіль посади прокурора в місцевій прокуратурі з відповідними компетенціями та*

²⁴ Порядок проведення конкурсу для зайняття вакантної або тимчасово вакантної посади прокурора в порядку переведення до органу прокуратури вищого рівня; Положення про порядок роботи Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів.

вимогами. Було також прийнято більш загальні положення щодо людських ресурсів та роботи Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії (що передбачають оновлений порядок відбору, призначення, переведення та звільнення прокурорів). Ці документи є загальнодоступними.

138. Більше того, органи влади зауважують, що Генеральний прокурор затвердив порядок перевірки доброчесності прокурорів та опитувальник доброчесності періодично заповнюється кожним прокурором (наказ № 205 від 16 червня 2016 року, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 17 червня 2016 року за № 875/29005).
139. Крім того, органи влади інформують, що заробітні плати прокурорів підвищено, а бонуси, що нараховуються за результатами оцінювання прокурора, зменшено для протидії маніпуляціям заробітними платами та зниження корупційних ризиків.
140. Також органи влади додають, що після прийняття нового закону про реформу органів прокуратури, за участі міжнародних експертів розробляється модель підвищення/кар'єрного просування прокурорів.
141. GRECO бере до відома надану інформацію. Деяких позитивних заходів вжито для більш детального врегулювання положень щодо просування по службі/кар'єри прокурорів. Відповідно до нового закону позитивними змінами є перевірки на доброчесність, підвищення заробітних плат та обмеження бонусів. Це свідчить про те, що система кардинально змінилася. GRECO вже висловила певне занепокоєння стосовно нової ситуації (див. серед іншого пункти 133-134), зокрема процесу реструктуризації, що розпочався. Відсутність чітко визначених процедур у ключових моментах кар'єрного життя, включно з можливістю апеляції у питаннях просування по службі/кар'єри, є незадовільною. Переведення прокурорів без їхньої згоди, що передбачено новим законом, може потенційно створити можливості для неналежного тиску на прокурорів.
142. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію XXIV виконано частково.

Рекомендація XXV

143. *GRECO рекомендувала запровадити у законодавчому порядку регулярні оцінки виконання службових обов'язків прокурорів в органах прокуратури (включно з органами прокурорського самоврядування) на основі заздалегідь встановлених і об'єктивних критеріїв, забезпечуючи при цьому, що прокурори матимуть достатні можливості для участі в процесі оцінювання.*
144. Органи влади України інформують, що нещодавно прийнятий новий закон про реформування органів прокуратури передбачає прийняття Генеральним прокурором системи оцінювання прокурорів (стаття 9). Нова модель має бути заснована на роботі, вже проведеній експертами Ради Європи та Консультативної місії Європейського Союзу (КМЄС). Робота кожного прокурора буде оцінюватися щорічно на основі плану і цілей, встановлених на рік, та відповідного плану тренінгів. Рішення, прийняті в рамках річного індивідуального оцінювання роботи, слугуватимуть підставою для просування та кар'єрного зростання. Відповідні регуляторні акти, що визначають критерії оцінювання, мають бути прийняті Генеральним прокурором. Прокурор матиме можливість висловити заперечення та оскаржити результати його/її оцінювання.
145. Органи влади також зазначають, що в 2018 році в Генеральній прокуратурі було утворено робочу групу²⁵ для запровадження періодичного оцінювання прокурорів. Робоча група розробила проєкт необхідних змін до Закону про прокуратуру (які були предметом експертного висновку Ради Європи) та проєкт положення щодо періодичної оцінки

---

²⁵ Створену на виконання наказу Генерального прокурора від 3 березня 2018 року № 38; до складу Робочої групи входять представники Генеральної прокуратури, регіональних прокуратур, громадських організацій, Ради Європи та експерти ЄС.

діяльності прокурорів. Вони передбачають, зокрема, що компетентні комісії, що створюються в прокуратурі, будуть проводити періодичну оцінку прокурорів кожні чотири роки. Триває розробка якісних та кількісних критеріїв оцінки.

146. Також органи влади повідомляють, що за підтримки Ради Європи²⁶ міжнародні консультанти провели організаційний аналіз інституційного управління та адміністративних аспектів Генеральної прокуратури (торкаючись питань управління людськими ресурсами).
147. GRECO бере до відома надану інформацію. Новий закон про реформування органів прокуратури передбачає систему оцінювання прокурорів. Модальність її функціонування, включно з критеріями оцінювання, ще залишаються для врегулювання. Наразі вживаються заходи у цьому напрямі на основі попередньої роботи, здійсненої в рамках технічної допомоги.
148. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію XXV виконано частково.

Рекомендація XXVI

149. *GRECO рекомендувала ввести систему випадкового розподілу справ серед прокурорів на основі заздалегідь встановлених чітких і об'єктивних критеріїв, включно з критерієм спеціалізації, у поєднанні з адекватними гарантіями – включно із заходами суворого контролю – які убезпечать систему від будь-якого можливого маніпулювання.*
150. Органи влади України інформують, що з 1 січня 2019 року в органах прокуратури введено систему електронного документообігу в рамках дорожньої карти реформ. Крім того, створено робочу групу з розробки та впровадження електронних кримінальних проваджень. Також органи влади уточнюють, що у вересні 2019 року прийнято план дій з метою встановлення електронної системи управління справами між САП (як частиною Офісу Генерального прокурора), НАБУ і Вищим антикорупційним судом України. Електронна система управління справами розробляється за підтримки міжнародної технічної допомоги²⁷, і очікується, що її буде запущено в роботу 20 квітня 2020 року. В подальшому планується її поширення на всю систему органів прокуратури.
151. Крім того, органи влади зауважують, що антикорупційною програмою Генеральної прокуратури на 2019-2020 роки передбачено імплементацію цієї рекомендації. Наразі Офісом Генерального прокурора вивчається найкраща практика країн-членів Ради Європи щодо випадкового розподілу справ між прокурорами. Після цього аналізу буде прийнято рішення щодо запровадження механізму.
152. GRECO зазначає, що систему електронного документообігу введено роботу. Крім того, GRECO бере до уваги нинішню розробку електронної системи розподілу справ для антикорупційних органів, у тому числі для Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, із наміром подальшого її поширення на всю систему органів прокуратури. Ця робота на початковій стадії. GRECO нагадує, що причиною цієї рекомендації була необхідність більш чітко врегулювати розподіл справ таким чином, щоб він базувався на конкретних та об'єктивних попередньо встановлених критеріях. GRECO закликає органи влади продовжити вживати заходів у цьому напрямі.
153. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію XXVI не виконано.

Рекомендація XXVII

---

²⁶ Проєкт Ради Європи «Подальша підтримка реформи кримінальної юстиції в Україні».

²⁷ Антикорупційна ініціатива Європейського Союзу в Україні (АІЄС) за фінансування ЄС, за співфінансування та підтримки DANIDA.

154. GRECO рекомендувала (i) доповнити новий кодекс професійної етики прокурорів ілюстративними вказівками (наприклад, щодо конфлікту інтересів, подарунків та інших питань доброчесності) та (ii) довести їх до відома всіх прокурорів і оприлюднити для загального доступу.
155. Органи влади України інформують, що 21 грудня 2018 року Всеукраїнська конференція прокурорів затвердила зміни до чинного Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів, посилюючи вимоги щодо запобігання корупції (зокрема, запроваджуючи обмеження щодо вступу у позаслужбові стосунки з метою використання службових повноважень або службового становища, стаття 19).
156. Крім того, органи влади повідомляють, що Офіс Генерального прокурора затвердив та опублікував²⁸ рекомендації щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. До рекомендацій додаються детальні та наочні (в тому числі графічні) матеріали, включно з тестом самооцінювання, рекомендації для працівників та їх керівників, а також приклади та зразки документів. Крім того, у серпні 2018 року Офіс Генерального прокурора надіслав лист до всіх регіональних прокуратур для підвищення їх обізнаності у питаннях щодо конфлікту інтересів. 21 травня 2018 року Офіс Генерального прокурора видав наказ щодо питань прийняття подарунків (Наказ № 96). 24 вересня 2018 року Офіс Генерального прокурора затвердив та опублікував рекомендації з питань обмежень щодо подарунків²⁹. Крім того, Офіс Генерального прокурора опублікував інші рекомендації, зокрема щодо питань електронного декларування, конфлікту інтересів, фінансових зобов'язань та заходів фінансового контролю³⁰.
157. Крім того, органи влади зазначають, що Національна академія прокуратури розробила та видала посібник, в якому розкриваються, зокрема, питання етики прокурорів та протидії корупції. Вони, серед іншого, посилаються на такі навчальні заходи:
- 2017 рік: семінар з основних аспектів імплементації антикорупційного законодавства, в тому числі положень щодо обмеження отримання подарунків (м. Київ, 326 учасників); 5 регіональних семінарів з питань розслідування корупційних справ (Харків, Київ, Вінниця, Львів, Дніпро, 293 учасники);
  - 2018 рік: семінар з питань дотримання вимог положень законодавства щодо фінансового контролю/антикорупційного законодавства;
  - січень-травень 2019 року: 6 навчальних заходів з питань етики прокурорів та запобігання корупції.
158. Також органи влади інформують, що в межах реформ в Офісі Генерального прокурора передбачено перегляд Кодексу етики. В пакеті підтримки, затвердженому Генеральним прокурором, в рамках проекту співпраці ПРАВО-Поліція³¹ передбачені подальші заходи в цьому напрямі.
159. GRECO бере до уваги надану інформацію. GRECO зауважує, що вимоги щодо запобігання корупції визначено в Кодексі професійної етики та поведінки прокурорів. GRECO вітає роз'яснення/рекомендації щодо подарунків та конфлікту інтересів. Рекомендації щодо подарунків (підготовлені Офісом Генерального прокурора та Національною академією прокуратури) містять ілюстративні вказівки та практичні приклади. Хоча рекомендації щодо конфлікту інтересів є менш ілюстративними, вони також містять корисні коментарі та практичні приклади. На вебсайті Офісу Генерального прокурора також є деякі роз'яснення щодо електронного декларування та фінансового контролю. Усі ці роз'яснення є загальнодоступними. Однак не було надано інформації щодо роз'яснень стосовно інших

²⁸ <https://www.gp.gov.ua/ua/adminkor.html? m=publications& t=rec&id=252776>

²⁹ <http://www.gp.gov.ua/ua/adminkor.html? m=publications& t=rec&id=252776>

³⁰ <https://www.gp.gov.ua/ua/adminkor.html? m=publications& t=cat&id=117078>

³¹ Проєкт ЄС "Підтримка реформ у галузі верховенства права в Україні у сферах діяльності поліції, прокуратури та належного врядування", реалізований Офісом Управління ООН з обслуговування проєктів (UNOPS) за координуванням Консультативної місії ЄС (EUAM).

питань, пов'язаних з доброчесністю (наприклад, несумісності тощо). Більше того, наявні роз'яснення розкидані по різних документах регуляторного характеру. Національна академія розробила посібник з питань етики для прокурорів. Посилено тренування та підвищення обізнаності. GRECO сподівається на дійсно системний підхід у цьому напрямі, зокрема майбутнього тренінгового центру прокурорів (який замінить Національну академію).

160. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію XXVII виконано частково.

Рекомендація XXVIII

161. *GRECO рекомендувала (i) належним чином заохочувати прокурорів заявляти самовідвід у справі, в якій є ризик їхньої заангажованості; (ii) забезпечити можливість оскарження всіх рішень щодо відсторонення прокурора.*

162. Стосовно першої частини рекомендації органи влади України посилаються на рекомендації Офісу Генерального прокурора щодо конфлікту інтересів, які містять роз'яснення щодо відсторонення прокурора. Більше того, органи влади зауважують, що прокурори застосовують на практиці правові вимоги для відсторонення/самовідводу у випадках конфлікту інтересів, згадуючи приклади самовідводу Генерального прокурора та його заступників, а також директора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП). Наведено також інші приклади, такі як, випадки відсторонення чи самовідвід прокурорів обласних чи місцевих прокуратур (Закарпатська, Львівська, Херсонська області, м. Чернігів). Влада також визнає, що були випадки невиконання вимог щодо відсторонення/самовідводу.

163. Органи влади додають, що питання запобігання та врегулювання конфлікту інтересів обговорювалося під час 5 регіональних семінарів з питань розслідування корупційних правопорушень (в містах Харків, Київ, Вінниця, Львів та Дніпро). Прокурори ознайомлені з прикладами найкращих практик. Влада підкреслює, що прокурори отримують інформацію та рекомендації з питань запобігання корупції та конфлікту інтересів, зокрема про відсторонення/самовідвід.

164. Не надано інформацію щодо другої частини цієї рекомендації.

165. GRECO бере до відома надану інформацію. GRECO схвально оцінює те, що були вжиті деякі заходи для покращення обізнаності прокурорів щодо вимог відсторонення/самовідводу. GRECO розуміє, що правова база для оскарження рішень щодо відводу є такою ж, як і була під час оціночного візиту.

166. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію XXVIII виконано частково.

Рекомендація XXIX

167. *GRECO рекомендувала (i) надати більш чіткі формулювання дисциплінарних проступків, які стосуються поведінки прокурорів і дотримання ними етичних норм; (ii) розширити перелік доступних дисциплінарних стягнень із метою підвищення їхньої пропорційності та ефективності.*

168. Щодо першої частини рекомендації органи влади України уточнюють, що положення Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів є загальними, визначають основні принципи, моральні норми та правила прокурорської етики. Органи влади зауважують, що Закон про прокуратуру (стаття 43) передбачає підстави притягнення до дисциплінарної відповідальності прокурорів, такі як "порушення прокурорської етики", «систематичне (два і більше разів протягом року) або одноразове грубе порушення правил прокурорської етики», «вчинення дій, що порочать звання прокурора і можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності, у чесності та непідкупності органів

прокуратури». Органи влади уточнюють, що поняття "дій, що порочать звання прокурора..." розкрито в Порядку організації роботи з питань внутрішньої безпеки в органах прокуратури України.

169. Крім того, органи влади зауважують, що питання про дотримання прокурором правил професійної етики та доброчесності може бути підняте під час проведення співбесід кадровими комісіями в рамках проходження прокурорами перекваліфікації (атестації)³².
170. Щодо другої частини рекомендації органи влади погоджуються, що санкції, передбачені Законом про прокуратуру (стаття 49), не є достатньо широкими, щоб забезпечити пропорційність, і потребують розширення.
171. GRECO бере до відома надану інформацію. GRECO зазначає, що роз'яснення поняття «дій, що порочать звання прокурора ... » на рівні вторинного законодавства вже було на час Оціночного звіту. Підстави для притягнення до дисциплінарної відповідальності прокурорів залишаються для юридичного уточнення. Не було здійснено заходів для реалізації другої частини рекомендації. За відсутності будь-яких результатів щодо обох частин рекомендації GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію XXIX не виконано.

Рекомендація XXX

172. *GRECO рекомендувала підвищити ефективність дисциплінарних проваджень шляхом збільшення строку давності, забезпечити, щоб дисциплінарні провадження могли бути ініційовані також органами прокурорського самоврядування (котрі не наділені повноваженнями приймати рішення в рамках дисциплінарних проваджень) та головами прокуратур, та забезпечити оскарження дисциплінарних проваджень (після вичерпання внутрішніх процедур прокуратури) лише у суді, як на предметних, так і на процесуальних підставах.*
173. Органи влади України уточнюють, що строк позовної давності щодо притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності (один рік) є довшим за строк, встановлений законодавчо для прокурора (три місяці), і строк, передбачений Кодексом про працю (шість місяців). З прийняттям нового Закону про реформування органів прокуратури наразі кадрові комісії і регіональні офіси займатимуться дисциплінарними провадженнями.
174. Органи влади зауважують, що Конституція передбачає оскарження дисциплінарних рішень до Вищої ради правосуддя. Внесення будь-яких змін до системи оскарження, маючи лише можливість звернення до апеляційного суду, вимагає внесення змін до Конституції.
175. GRECO бере до відома надану інформацію. Чинний строк позовної давності в один рік є недостатнім, оскільки прокурори часто уникали дисциплінарної відповідальності через довготривале дисциплінарне провадження. Новий Закон про реформування органів прокуратури призупиняє застосування норм, пов'язаних з дисциплінарними провадженнями (статті 45 та 48 Закону про прокуратуру). Кадрові комісії та регіональні офіси будуть зараз займатися дисциплінарними провадженнями. Не лише зупинення діяльності органів самоврядування є проблемним, а й відсутність врегулювання роботи відповідальних кадрових комісій необхідно вирішити Генеральному прокурору. І останнє, не досягнуто прогресу в перегляді системи оскарження.
176. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію XXX не виконано.

Рекомендація XXXI

177. *GRECO рекомендувала проводити для прокурорів спеціалізовані регулярні тренінги та надавати конфіденційні консультації з питань етики та доброчесності, запобігання*

---

³² Порядок атестації прокурорів, затверджений Наказом Генерального прокурора України від 3 жовтня 2019 року № 221.

конфлікту інтересів і корупції, а також поглиблювати знання прокурорів щодо зазначених питань.

178. Органи влади України повідомляють, що у 2017-2018 роках Національна академія прокуратури провела навчання з питань етики та доброчесності, конфлікту інтересів та запобігання корупції для 2 449 працівників прокуратури. Загалом за цей період пройшли навчання 4 500 працівників прокуратури. Спеціальну підготовку з питань прокурорської етики пройшли 257 кандидатів на посаду прокурора. Працівники Генеральної інспекції систематично брали участь у навчальних заходах щодо доброчесності та запобігання корупції. Влада інформувала, зокрема, про такі навчальні заходи:

- у 2017 році: 19 навчальних заходів; семінар з питань застосування антикорупційного законодавства щодо прийняття подарунків для 326 прокурорів (м. Київ) та 5 регіональних семінарів з питань розслідування корупційних правопорушень для 293 прокурорів (Харків, Київ, Вінниця, Львів та Дніпро);
- у 2018 році: 5 навчальних заходів з питань етики та доброчесності, запобігання конфліктам та боротьби з корупцією, семінар з питань антикорупційного законодавства та дотримання вимог фінансового контролю, 9 навчальних сесій та лекцій і круглих столів, присвячених етиці прокурорів та запобігання корупції;
- у 2019 році: НАП організувала тематичні навчальні заходи з професійної етики, доброчесності, конфлікту інтересів та запобігання корупції для 495 прокурорів безпосередньо і для 803 прокурорів за дистанційною формою навчання. Загалом 516 кандидатів на посаду прокурора пройшли спеціальне навчання.

179. Органи влади також повідомляють, що Офіс Генерального прокурора та Національна академія прокуратури/Тренінговий центр прокурорів підписали меморандум про співпрацю з метою підвищення обізнаності/освітньої діяльності в питаннях запобігання корупції, враховуючи найкращі міжнародні та національні практики й зусилля щодо вдосконалення відповідної законодавчої бази та її застосування. Також розроблено посібник з питань правових засобів протидії корупції.

180. І останнє, органи влади уточнюють, що після завершення перекваліфікації (атестації) прокурорів, будуть організовані тематичні навчальні заходи з професійної етики, доброчесності, конфлікту інтересів та запобігання корупції тощо.

181. GRECO бере до відома надану інформацію. Національна академія прокуратури організувала низку навчальних заходів для прокурорів з питань етики та доброчесності. Хоча складається враження, що зусилля щодо навчання посилено, але досі немає системного підходу. Індукційне навчання проводиться, але навчання під час проходження служби потрібно забезпечити; на теперішній час навчання під час проходження служби має більш спеціальний характер. Новий тренінговий центр прокурорів (на заміну Національної академії) планує проведення тренінгів з 1 січня 2020 року. Крім того, GRECO висловлює жаль, що не було надано інформації щодо анонімного консультування з питань етики та доброчесності, запобігання конфлікту інтересів та корупції.

182. GRECO дійшла до висновку, що рекомендацію XXXI виконано частково.

III. ВИСНОВКИ

183. З огляду на вищевикладене GRECO дійшла до висновку, що Україна виконала задовільно або в задовільний спосіб п'ять з тридцяти однієї рекомендації, що надані в Оціночному звіті в рамках четвертого раунду оцінювання. Щодо решти рекомендацій, то п'ятнадцять з них виконано частково і одинадцять не виконано.

184. Більш конкретно, рекомендацію XX виконано задовільно. Рекомендації XI, XVI, XXI і XXII виконано в задовільний спосіб. Рекомендації I-VI, VIII, XIV, XV, XVIII, XXIV, XXV, XXVII, XXVIII і XXXI виконано частково. Рекомендації VII, IX, X, XII, XIII, XVII, XIX, XXIII, XXVI, XXIX і XXX не виконано.

185. В липні 2019 року обрано новий Парламент і в серпні 2019 року запрацював новий Уряд. Хоча деякі законодавчі ініціативи були вжиті попереднім законотворцем для виконання рекомендацій GRECO, в результаті більшість з них не було доведено до реалізації. Водночас новообраний Президент запропонував декілька законопроектів, деякі з яких вже прийнято і є важливими для антикорупційних цілей. GRECO вітає новий закон про презавантаження НАЗК, який вже прийнятий і набрав чинності в жовтні 2019 року. Він спрямований на те, щоб надати більше оперативної спроможності для НАЗК шляхом встановлення, серед іншого, прямого доступу до державних реєстрів та автоматизованої перевірки декларацій. Також є позитивним повернення кримінальної відповідальності за незаконне збагачення, громадські активісти не є більше суб'єктами декларування, посилено законодавчу базу для захисту викривачів і антикорупційний суд почав свою роботу. Хоча ці питання не є предметом конкретних рекомендацій, вони мають значення для адекватної архітектури антикорупційної системи. Важливо, щоб нещодавно розпочаті законодавчі заходи було належним чином імplementовано. Беручи до уваги нещодавнє запровадження відповідного законодавства, попередню суттєву роботу. Так само важливим є забезпечення незалежності та неупередженості антикорупційним органам не тільки на законодавчому рівні, але й на практиці.
186. Хоча Парламент вжив заходи для посилення транспарентності, велика кількість законів останнім часом розглянуто і прийнято за швидкої процедури, без необхідних обговорень і виправдань, належного залучення усіх стейкхолдерів та дійсних громадських консультацій. GRECO висловлює занепокоєння стосовно цього тренду. Що стосується парламентарів, GRECO також висловлює жаль, що не досягнуто суттєвого прогресу в прийнятті кодексу етики для парламентарів з відповідними роз'ясненнями щодо питань, пов'язаних з доброчесністю, регулюванням взаємодії між парламентарями і лобістами, посиленням внутрішнього контролю і розробкою механізму підвищення обізнаності в питаннях доброчесності серед парламентарів. Слід вжити більше заходів, щоб не допустити обходу парламентарями обмежень зайняття підприємницькою діяльністю. І останнє, у вересні 2019 року до Конституції України внесено зміни, щоб скасувати процедурний імунітет парламентарів, що є позитивним розвитком. Практична реалізація цієї фундаментальної зміни (у спосіб без зловживань чи який не є політично упередженим) є тісно пов'язаною з покращенням ситуації щодо незалежності судової системи, що є наразі невирішеним питанням, про що йдеться нижче.
187. Що стосується суддів, у жовтні 2019 року прийнято закон, який реформує суддівське самоврядування. Ним запроваджується нова інституційна структура з переформатованими обов'язками. Перш за все, GRECO висловлює жаль, що такій важливій реформі не передувала оцінка попередньої системи, що могло виправдати її повну перебудову, і вона не супроводжувалася адекватним залученням усіх релевантних стейкхолдерів. Більш того, є дуже важливим забезпечення, щоб нова інституційна структура гарантувала, за будь-яких умов та обставин, індивідуальну незалежність суддів (в тому числі голосування «проти») і захист від неналежного політичного тиску. Крім того, GRECO висловлює жаль, що не було досягнуто суттєвого прогресу в перегляді системи періодичного оцінювання суддів і в перегляді визначень дисциплінарних правопорушень. Говорячи про позитивне, GRECO відзначає заходи, вжиті для покращення безпеки суддів, для постійного перегляду практичного застосування режиму недоторканності стосовно суддів з метою запобігання безкарності, і для забезпечення регулярного тренування з питань доброчесності суддів.
188. Останнє, стосовно прокурорів, у жовтні 2019 року прийнято новий закон про реформування органів прокуратури. Ним передбачено повне переформатування та скорочення прокуратури. Реформа забезпечує перегляд системи відбору, призначення та притягнення до відповідальності прокурорів. Відповідно до наданої інформації порядок перекваліфікації усіх прокурорів на службі започатковано для цілей доброчесності. Це нововведення потребує ретельного контролю. Започаткування тимчасових кадрових комісій, питання щодо складу і правил функціонування яких передано до компетенції Генерального прокурора, і які уповноважені на призначення та притягнення до дисциплінарної відповідальності, є питанням, що хвилює. Систему випадкового розподілу справ також ще не запущено. Говорячи про позитивне, запроваджено кваліфікаційні критерії для призначення Генерального прокурора і здійснюються заходи для

впровадження нової системи просування та періодичного оцінювання прокурорів, а також для покращення їх обізнаності в питаннях щодо доброчесності (конфлікт інтересів, дискваліфікація/самовідвід, подарунки, декларування тощо).

189. З огляду на вищенаведене GRECO зауважує, що у зв'язку з відсутністю на теперішній час кінцевих досягнень, необхідно надалі продемонструвати значний вимірюваний прогрес, що міг би засвідчити досягнення протягом наступних 18 місяців прийнятного рівня відповідності рекомендаціям. Беручи до уваги те, що декілька суттєвих реформ наразі здійснюються, та розуміючи, що органи влади України надалі продовжуватимуть свої зусилля, GRECO дійшла до висновку, що нинішній низький рівень відповідності рекомендаціям не є "глобально неприйнятним" в значенні пункту 8.3 Правила 31 Правил GRECO. GRECO пропонує Главі делегації України надати додаткову інформацію про виконання рекомендацій I-X, XII-XV, XVII-XIX, XXII-XXX до 30 червня 2021 року.
190. Завершуючи, GRECO пропонує органам влади України якнайшвидше дозволити опублікування цього звіту, перекласти його на національну мову і оприлюднити його.